

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT	629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04	UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
ZESPÓŁ REALIZACJI		00 - 503 W A R S Z A W A
BADAŃ	621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17	TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET:	http://www.cbos.pl	E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/184/99

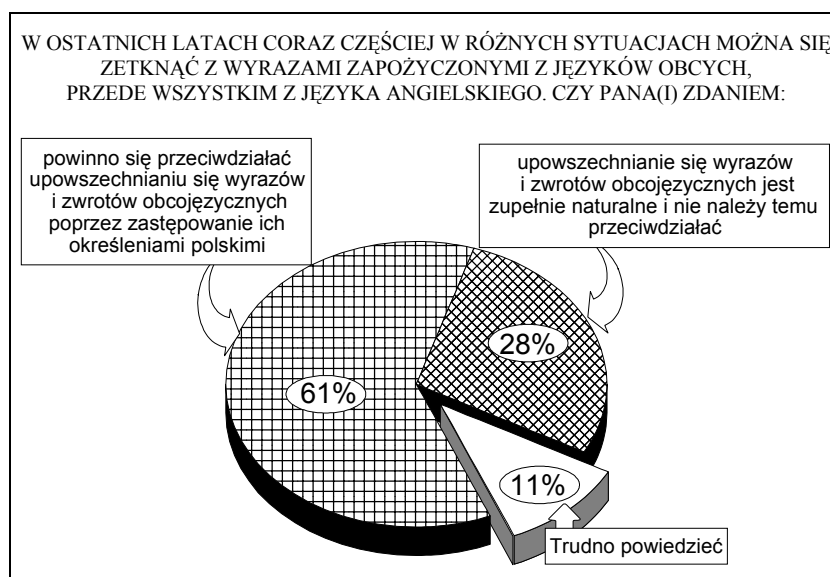
CZY AKCEPTUJEMY SŁOWNICTWO OBCE W NASZYM JĘZYKU?

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, GRUDZIEŃ '99

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

- ◆ Ankietowani na ogół uznają, że w ich środowisku słownictwo obcojęzyczne jest mało rozpowszechnione (40%) lub wręcz w ogóle się nie pojawia (30%). Ponad jedna czwarta badanych (28%) wyżej szacuje zakres jego występowania - w tym jednak tylko 6% określa go jako maksymalny.
- ◆ Zdecydowana większość respondentów (76%) co najmniej kilka razy doświadczyła trudności ze zrozumieniem treści przekazu prezentowanego wyłącznie w obcym języku, w tym 37% - wielokrotnie. Mniejszość stanowią ci, którym nigdy (16%) lub prawie nigdy (4%) to się nie zdarzyło.
- ◆ Niemal połowa ankietowanych (47%) akceptuje używanie słów i zwrotów obcych, tyle samo osób jednak wyraża dezaprobatę, gdyż - ich zdaniem - zwroty takie często są nadużywane (26%) lub dla nich osobiście niezrozumiałe (22%).
- ◆ Większość ankietowanych (61%) opowiada się za eliminowaniem z naszego języka obcych słów i zastępowaniem ich polskimi, ponad jedna czwarta (28%) uznaje jednak upowszechnianie się obcego słownictwa za naturalne i sądzi, iż nie należy temu przeciwdziałać.

Na początku października parlament uchwalił ustawę o języku polskim, w której ochronę polszczyzny uznaje się za obowiązek wszystkich organów i instytucji publicznych oraz powinność obywateli. Ustawa ta zobowiązuje m.in. do promocji języka polskiego w świecie, upowszechniania wiedzy o języku ojczystym, doskonalenia sprawności posługiwania się nim w życiu publicznym, poszanowania regionalizmów i gwar, przeciwdziałania obcym wpływom językowym, a także wulgaryzacji języka. We wrześniowym badaniu¹ sondażaliśmy opinie Polaków na temat upowszechniania się we współczesnej polszczyźnie obcych słów oraz wulgaryzmów².

SŁOWNICTWO OBCE

Obecność słownictwa obcojęzycznego widoczna jest w Polsce na każdym kroku. Rzucają się w oczy obce, głównie anglo-amerykańskie, nazwy sklepów, restauracji, filmów i towarów, napisy oraz informacje w urzędach i instytucjach użyteczności publicznej, w środkach transportu. W obcych językach publikowane są ogłoszenia, reklamy, formułowane oferty i umowy. Zdarza się też, że na etykietkach i ulotkach znajdujemy informacje w wielu różnych językach, tylko nie w polskim.

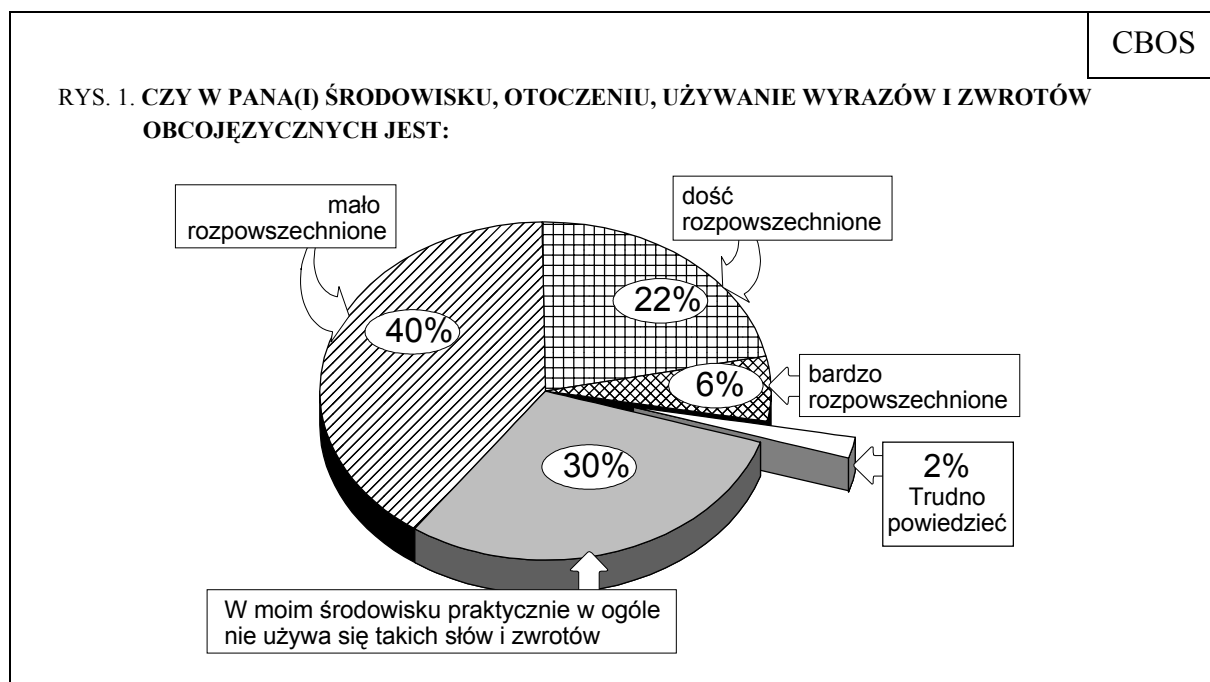
¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (112), 8-14 września ‘99, reprezentatywna próba losowo-adresowa dorosłej ludności Polski (N=1123).

² Komunikat na temat wulgaryzmów w przygotowaniu.

Interesowało nas, jak ankietowani odnoszą się do ekspansji w ostatnich latach obcego słownictwa, czy w swoim środowisku dostrzegają rozpowszechnienie wyrazów i zwrotów obcojęzycznych. Odwołaliśmy się także do ich osobistych doświadczeń pytając, czy mieli kiedykolwiek trudności ze zrozumieniem treści jakiegoś dokumentu, ogłoszenia lub informacji tylko dlatego, że były one przedstawione wyłącznie w obcym języku. Zapytaliśmy także, czy przeszkadza im używanie słownictwa obcojęzycznego oraz czy akceptują jego upowszechnianie się, czy raczej uważają, że powinno mu się przeciwdziałać.

ROZPOWSZECHNIENIE WYRAZÓW I ZWROTÓW OBCOJĘZCZNYCH W ŚRODOWISKU ANKIETOWANYCH

Polacy na ogół uznają, że w ich środowisku wyrazy i zwroty obcojęzyczne są mało rozpowszechnione (40%) lub wręcz w ogóle nie są używane (30%). Ponad jedna czwarta badanych (28%) wyżej szacuje zakres ich występowania - w tym jednak tylko 6% określa go jako maksymalny.

Opinie na ten temat zależą przede wszystkim od wieku i statusu społeczno-materialnego badanych oraz od miejsca ich zamieszkania³. Im są młodszy, lepiej wykształceni i lepiej sytuowani, tym częściej deklarują, że w ich środowisku słownictwo obce jest bardzo lub dość rozpowszechnione. Przekonanie takie mają przede wszystkim respondenci z wyższym wykształceniem (56%), przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji (65%), uczniowie i studenci (67%), ogół młodzieży w wieku od 18 do 24 lat (58%), a także uzyskujący najwyższe dochody na osobę w rodzinie (45%). Natomiast opinię, że obcojęzyczne słownictwo praktycznie w ogóle nie jest używane w ich otoczeniu, najczęściej wyrażają ludzie najstarsi (54%), z wykształceniem podstawowym (48%), głównie rolnicy (53%). Z deklaracji ankietowanych wynika ponadto, że obcych słów częściej używa się w środowiskach mieszkańców miast niż wsi.

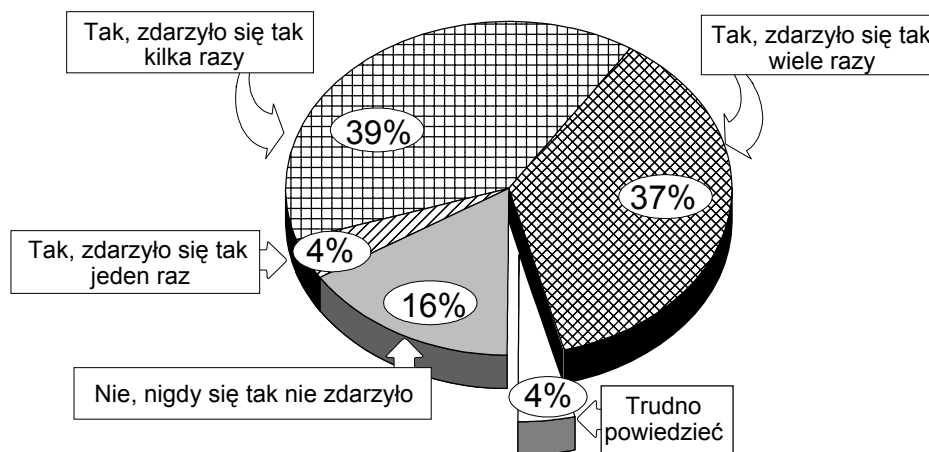
Kolejne zagadnienie dotyczy osobistych problemów, jakie ankietowani mają czasami z rozumieniem przekazów obcojęzycznych.

CZY MIEWAMY TRUDNOŚCI ZE ZROZUMIENIEM PRZEKAZÓW OBCOJĘZCZNYCH?

Zdecydowana większość ankietowanych (76%) przyznaje, że co najmniej kilka razy doświadczyła trudności ze zrozumieniem treści jakiegoś przekazu, ponieważ był on prezentowany wyłącznie w obcym języku - w tym prawie dwie piąte (37%) wielokrotnie znalazło się w takiej sytuacji. Do mniejszości natomiast należą ci, którym nigdy (16%) lub prawie nigdy (4%) to się nie zdarzyło.

³ Zależność od miejsca zamieszkania jest zapewne wtórna, wynika z odmienności struktury społecznej na wsi i w miastach.

RYS. 2. CZY ZDARZYŁO SIĘ, ŻE MIAŁ(A) PAN(I) TRUDNOŚCI ZE ZROZUMIENIEM TREŚCI JAKIEGOŚ DOKUMENTU, OGŁOSZENIA, INFORMACJI, NP. NA OPAKOWANIU ITP., GDYŻ BYŁY ONE NAPISANE TYLKO W OBCYM JĘZYKU?

Trudności ze zrozumieniem obcojęzycznych tekstów wyraźnie wiążą się - co dość oczywiste - z poziomem wykształcenia, a także z wiekiem ankietowanych. W zdecydowanie najlepszej sytuacji znajdują się ludzie mający wyższe wykształcenie, przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji, uczniowie i studenci, a także ogół młodych ludzi w wieku od 18 do 24 lat, wśród których ponad jedna czwarta nigdy lub prawie nigdy nie miała tego typu problemów. Natomiast trudności wielokrotnie napotykali przede wszystkim robotnicy niewykwalifikowani i renciści (po 47%), osoby najgorzej sytuowane (44%) i najmniej wykształcone, w wieku powyżej 45 lat (po 42%).

Poziom wykształcenia i wiek decydują również o wynikach testu, jakiemu zostali poddani respondenci w kolejnym pytaniu. Test ten miał na celu sprawdzenie rozumienia często używanych słów i wyrażeń angielskich. Badanym przedstawiono siedem terminów angielskich oraz tyle samo polskich definicji. Ich zadaniem było dopasowanie polskich określeń do właściwych odpowiedników angielskich.

Tabela 1

Terminy, których znaczenie testowano	Wybór		Ankietowany nie potrafi wybrać
	poprawny	błędny	
	w procentach		
Supermarket	91	4	5
Weekend [hikent]	89	5	6
Business [biznes]	82	13	6
Talk show [tokszoł]	75	6	19
Dealer [diler]	70	8	22
Fast food [fastfut]	50	3	46
Meeting [miting]	49	18	33

Spośród wybranych terminów angielskich powszechnie rozumiane są: *supermarket* i *weekend*, a także, choć nieco rzadziej - *business*. Zdecydowana większość ankietowanych właściwie rozumie również znaczenie takich słów, jak *talk show* i *dealer*. Stosunkowo najmniej osób, aczkolwiek była to połowa ankietowanych, poprawnie zidentyfikowało polskie odpowiedniki słów *fast food* i *meeting*.

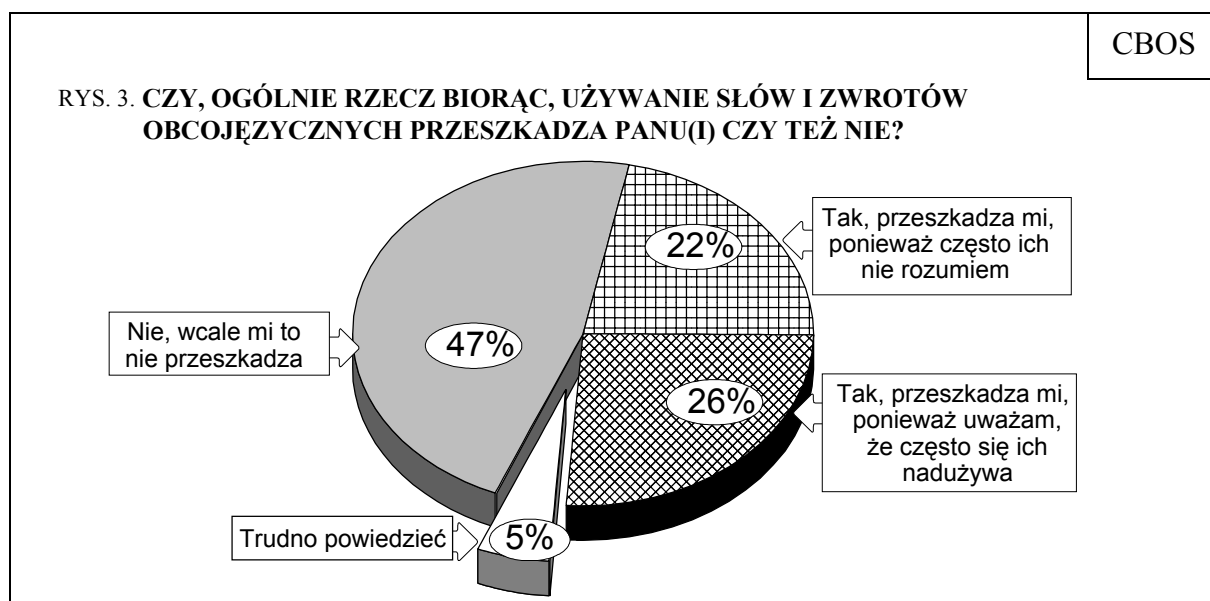
Na marginesie warto zauważać, że dwa terminy - *business* i *meeting* - są częściej niż inne błędnie rozumiane, tzn. ankietowani mają poczucie, że znają ich znaczenie, lecz okazuje się, że przypisują im niewłaściwe odpowiedniki⁴.

Nasuwa się pytanie, czy stresujące doświadczenia związane z niezrozumieniem obcojęzycznych przekazów wpływają na nasze opinie dotyczące używania słownictwa obcego.

⁴ Część badanych (10%) słowu *business* przypisuje definicję: *osoba lub firma przeprowadzająca transakcje handlowe, pośrednicząca w kupnie lub sprzedaży czegoś*, myśląc je ze słowem *dealer*. Podobnie, co dziesiąty badany błędnie sądzi, że słowo *meeting* oznacza *widowisko telewizyjne, w którym prowadzący rozmawia z zaproszonymi gośćmi*, myśląc je z wyrażeniem *talk show*. Ponadto niewielka grupa ankietowanych (6%) błędnie podkłada pod znaczenie słowa *meeting* definicje słów *dealer* lub *fast food*.

CZY PRZESKADZA NAM UŻYWANIE SŁOWNICTWA OBCOJĘZYCZNEGO?

Ankietowani są w tej kwestii podzieleni - prawie połowa z nich (47%) toleruje zwyczaj używania słów i zwrotów obcojęzycznych, tyle samo osób stwierdza jednak, że im to przeszkadza, ponieważ mają poczucie, iż obce słowa często są nadużywane (26%) lub dla nich osobiście niezrozumiałe (22%).

Tolerancyjna postawa wobec używania słownictwa obcojęzycznego cechuje przede wszystkim osoby młodsze w wieku do 34 lat (61%), szczególnie uczniów i studentów (65%). Najczęściej jednak odnotowujemy ją u ankietowanych, którzy deklarują, iż w ich środowisku używanie wyrazów i zwrotów obcojęzycznych jest bardzo rozpowszechnione - prawie trzy czwarte tej grupy wyraża swoje przyzwolenie na ich używanie (73%)⁵. Dla porównania, wśród badanych, w których otoczeniu praktycznie nie używa się słów obcych, ponad połowa uważa, że obce słownictwo im przeszkadza (54%) i tylko niespełna dwie piąte (38%) je toleruje. Ogólnie można uznać, że im mniej rozpowszechnione jest w środowisku badanych posługiwanie się słownictwem obcojęzycznym, tym częściej twierdzą, że przeszkadza im używanie obcych słów ($V_{Cramera} = 0,22$).

⁵ Przypomnijmy, że należą do nich między innymi właśnie ludzie młodzi.

Tabela 2

Czy w Pana(i) środowisku, otoczeniu, używanie wyrazów i zwrotów obcojęzycznych jest:	Czy, ogólnie rzecz biorąc, używanie słów i zwrotów obcojęzycznych przeszkadza Panu(i) czy też nie?	
	Nie, wcale nie przeszkadza	Tak, przeszkadza*
	w procentach	
- bardzo rozpowszechnione	73	27
- dość rozpowszechnione	52	45
- mało rozpowszechnione	48	50
- praktycznie w ogóle nie używa się takich słów i zwrotów	38	54
Ogółem	47	48

W tabeli pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”.

* Połączono w jedną kategorię odpowiedzi uzasadniające, dlaczego przeszkadza.

Jest oczywiste, że na opinię w tej sprawie wpływają również osobiste doświadczenia związane z niezrozumieniem przekazów obcojęzycznych. Im częściej badani byli narażeni na tego typu trudności, tym częściej deklarują niechęć do używania słownictwa obcego ($V_{Cramera} = 0,21$).

Tabela 3

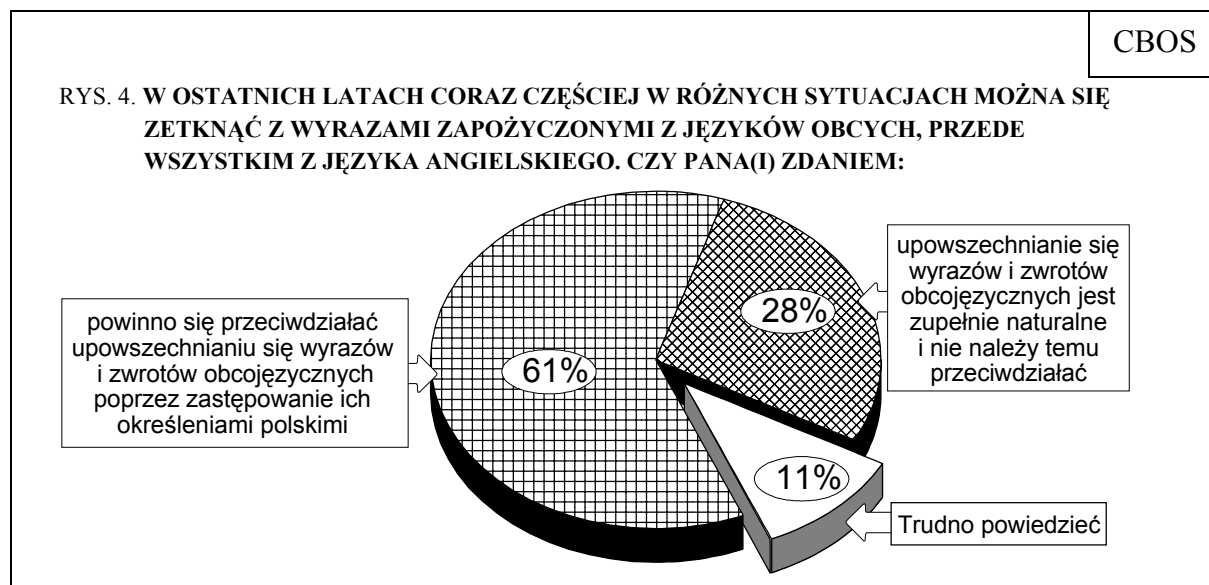
Czy zdarzyło się, że miał(a) Pan(i) trudności ze zrozumieniem treści jakiegoś dokumentu, informacji, np. na jakimś opakowaniu itp., gdyż były one napisane tylko w obcym języku?	Czy, ogólnie rzecz biorąc, używanie słów i zwrotów obcojęzycznych przeszkadza Panu(i) czy też nie?	
	Nie, wcale nie przeszkadza	Tak, przeszkadza*
	w procentach	
Tak, zdarzyło się tak wiele razy	36	59
Tak, zdarzyło się tak kilka razy	49	49
Tak, zdarzyło się tak jeden raz	62	35
Nie, nigdy się tak nie zdarzyło	66	30
Ogółem	47	48

W tabeli pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”.

* Połączono w jedną kategorię odpowiedzi uzasadniające, dlaczego przeszkadza.

CZY AKCEPTUJEMY UPOWSZECHNIANIE SIĘ SŁOWNICTWA OBCOJĘZycznego?

Większość Polaków (61%) jest zdania, że słownictwo obcojęzyczne należy zastępować polskim. Ponad jedna czwarta społeczeństwa (28%) uznaje jednak upowszechnianie się wyrazów i zwrotów obcojęzycznych za naturalne i sądzi, że nie należy temu przeciwdziałać.

Postulat zastępowania wyrazów i zwrotów obcojęzycznych polskimi przeważa prawie we wszystkich grupach społeczno-demograficznych, z wyjątkiem osób najmłodszych (w wieku 18-24 lat), które mają w tej sprawie podzielone opinie. Im ankietowani są starsi tym częściej sądzą, że powinno się zastępować słownictwo obce polskim, i tym rzadziej wyrażają przyzwolenie na obcojęzyczne słownictwo. Jego akceptacja wzrasta natomiast wraz z poziomem wykształcenia ankietowanych, jest też wyższa u mężczyzn niż u kobiet.

Stosunek do upowszechniania się słownictwa obcojęzycznego zależy jednak przede wszystkim od tego, czy badanym przeszkadza używanie obcych wyrazów i zwrotów czy też nie. Ci, którym to przeszkadza, powszechnie wyrażają przekonanie, że słowa obce powinno się zastępować polskimi. Z kolei wśród tych, którzy tolerują używanie słownictwa obcojęzycznego, przeważa pogląd, że jest to zjawisko naturalne i nie należy mu przeciwdziałać.

Tabela 4

Czy, ogólnie rzecz biorąc, używanie słów i zwrotów obcojęzycznych przeszkadza Panu(i) czy też nie?	Czy, Pana(i) zdaniem, upowszechnianie/u się wyrazów i zwrotów obcojęzycznych:	
	jest zupełnie naturalne i nie należy mu przeciwdziałać	powinno się przeciwdziałać poprzez zastępowanie ich określeniami polskimi
	w procentach	
Nie, wcale mi to nie przeszkadza	52	37
Tak, przeszkadza mi, ponieważ często ich nie rozumiem	5	85
Tak, przeszkadza mi, ponieważ uważam, że często się ich nadużywa	8	89
Ogółem	28	61

W tabeli pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”.

(VCramera = 0,44).

Opinie w tej sprawie wiążą się również z osobistymi doświadczeniami, jakie ankietowani mieli ze zrozumieniem tekstów obcojęzycznych. Im częściej napotykali trudności w tej dziedzinie, tym częściej opowiadają się za tym, by słownictwo obce zastępować polskim; i odwrotnie - im mniej mieli negatywnych doświadczeń, tym częściej uznają za naturalne upowszechnianie się obcojęzycznych wyrazów i zwrotów.

Tabela 5

Czy zdarzyło się, że miał(a) Pan(i) trudności ze zrozumieniem treści jakiegoś dokumentu, informacji, np. na jakimś opakowaniu itp., gdyż były one napisane tylko w obcym języku?	Czy, Pana(i) zdaniem, upowszechnianie/u się wyrazów i zwrotów obcojęzycznych:	
	jest zupełnie naturalne i nie należy mu przeciwdziałać	powinno się przeciwdziałać poprzez zastępowanie ich określeniami polskimi
	w procentach	
Tak, zdarzyło się tak wiele razy	19	71
Tak, zdarzyło się co najwyżej kilka razy	33	59
Nie, nigdy się nie zdarzyło	40	51
Ogółem	28	61

W tabeli pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”.

(VCramera = 0,22)

Na stanowisko ankietowanych ma również wpływ stopień, w jakim słownictwo obcojęzyczne jest rozpowszechnione w ich środowisku. Im rzadziej w ich otoczeniu używa się obcych wyrazów i zwrotów, tym częściej opowiadają się za zastępowaniem ich polskimi odpowiednikami; i odwrotnie - im bardziej rozpowszechnione jest to słownictwo, tym bardziej ludzie są tolerancyjni w stosunku do niego.

Tabela 6

Czy w Pana(i) środowisku, otoczeniu, używanie wyrazów i zwrotów obcojęzycznych jest:	Czy, Pana(i) zdaniem, upowszechnianie/u się wyrazów i zwrotów obcojęzycznych:	
	jest zupełnie naturalne i nie należy mu przeciwdziałać	powinno się przeciwdziałać poprzez zastępowanie ich określeniami polskimi
	w procentach	
- bardzo rozpowszechnione	59	34
- dość rozpowszechnione	42	51
- mało rozpowszechnione	27	66
- praktycznie w ogóle nie używa się takich słów i zwrotów	16	69
Ogółem	28	61

W tabeli pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”.

(VCramera = 0,28)

Ogólnie biorąc, zwolennikami zastępowania obcojęzycznego słownictwa polskim są w głównej mierze ankietowani, którym przeszkadza używanie obcych słów i wyrażań, ponieważ są one, ich zdaniem, często nadużywane (89%) lub niezrozumiałe (85%). Należą do nich także ludzie, którzy wielokrotnie doświadczyli trudności ze zrozumieniem tekstów obcojęzycznych (71%), oraz ci, w których środowisku praktycznie w ogóle nie używa się słownictwa obcego (69%).

Zwolennikami mniej popularnego poglądu, że upowszechnianie się słownictwa obcojęzycznego jest naturalne i nie należy mu przeciwdziałać, są natomiast ankietowani, w których środowisku słownictwo takie jest bardzo rozpowszechnione (59%), którym zupełnie nie przeszkadza używanie go (52%), oraz ci, którzy nigdy nie mieli trudności z jego zrozumieniem (40%). Tolerancyjna postawa wobec ekspansji słownictwa obcojęzycznego cechuje głównie najmłodszych członków społeczeństwa (45%), uczniów i studentów (43%), osoby z wyższym wykształceniem (41%), przedstawicieli kadry kierowniczej i inteligencji (43%).

★

★

★

Polacy na ogół mają poczucie, że w ich środowisku słownictwo obcojęzyczne jest mało rozpowszechnione lub wręcz w ogóle się nie pojawia; część ankietowanych jednak szacuje wyżej zakres jego występowania. Co drugiemu respondentowi przeszkadza używanie obcych słów i zwrotów, które są - ich zdaniem - często nadużywane lub dla nich osobiście niezrozumiałe. Okazuje się, że zdecydowana większość respondentów co najmniej kilkakrotnie doświadczyła trudności ze zrozumieniem treści przekazu prezentowanego wyłącznie w obcym języku. W tej sytuacji większość jest zdania, że należy zastępować słownictwo obcojęzyczne polskim, trzeba jednak podkreślić, że ponad jedna czwarta ankietowanych uznaje jego upowszechnianie się za naturalne i sądzi, iż nie należy temu przeciwdziałać.

Opracowała

Bogna WCIÓRKA

A N E K S

Tabela 1. Czy w Pana(i) środowisku, otoczeniu używanie wyrazów i zwrotów obcojęzycznych jest:
 1 - bardzo rozpowszechnione; 2 - dość rozpowszechnione; 3 - mało rozpowszechnione;
 4 - w moim środowisku praktycznie w ogóle nie używa się takich słów i zwrotów

(%)

	1	2	3	4	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	6	22	40	30	2	1122
Płeć						
Mężczyźni	7	25	40	26	2	532
Kobiety	4	19	40	34	2	590
Wiek						
18-24 lat	11	47	34	9	0	160
25-34	8	25	50	17	1	198
35-44	6	20	47	26	0	209
45-54	3	18	45	33	1	225
55-64	1	18	33	42	5	131
65 lat i więcej	4	9	26	54	7	199
Miejsce zamieszkania						
Wieś	2	16	40	38	3	413
Miasto do 20 tys.	3	20	58	19	0	136
20 - 100 tys.	7	24	38	28	3	196
101 - 500 tys.	8	30	33	28	0	201
501 tys. i więcej mieszk.	11	27	35	25	2	177
Wykształcenie						
Podstawowe	4	12	30	48	6	307
Zasadnicze zawodowe	4	18	46	32	1	336
Średnie	8	27	43	21	1	372
Wyższe	8	48	36	8	0	107
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	19	46	26	9	0	73
Prac. umysł. niż. szczebla	3	21	59	17	0	95
Pracownicy fiz.- umysł.	5	22	52	20	0	91
Robotnicy wykwalifikowani	7	26	43	24	0	122
Robotnicy niewykwalifik.	1	26	37	36	0	65
Rolnicy	3	3	41	53	0	62
Pracujący na własny rach.	6	22	45	27	0	42
Bierni zawodowo						
Renciści	3	5	44	42	6	133
Emeryci	4	14	28	48	6	222
Uczniowie i studenci	12	55	29	4	0	83
Bezrobotni	4	29	44	20	2	87
Gospodynie domowe i inni	5	16	40	38	0	47
Pracuje w:						
sferze budżetowej	4	30	47	19	0	99
sekt. państw., publicznym	7	28	44	20	1	88
sp. własc. pryw. i państwa	5	19	51	24	0	99
sekt. pryw. poza rolnictw.	10	28	42	21	0	222
prywatnym gosp. rolnym	2	5	40	53	1	81
Dochody na jedną osobę						
Do 275 zł	3	15	45	35	2	150
276 - 399	5	9	39	45	1	138
400 - 549	3	21	42	30	3	248
550 - 799	6	27	37	28	1	170
Powyżej 799 zł	14	31	33	22	0	162
Ocena własnych war. mater.						
Złe	3	21	42	30	4	402
Średnie	5	20	40	33	1	504
Dobre	12	28	35	23	1	216
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	6	19	39	36	1	68
Raz w tygodniu	5	19	40	33	2	565
1-2 razy w miesiącu	4	23	42	28	4	159
Kilka razy w roku	4	31	41	23	2	227
W ogóle nie uczestniczy	15	20	32	33	0	101
Poglądy polityczne						
Lewica	5	23	40	31	1	314
Centrum	5	22	45	27	0	333
Prawica	8	29	38	24	1	235
Trudno powiedzieć	6	14	33	39	8	237

Tabela 2. Czy zdarzyło się, że miał(a) Panu(i) trudności ze zrozumieniem treści jakiegoś dokumentu, ogłoszenia, informacji, np. na opakowaniu itp., gdyż były one napisane tylko w obcym języku? 1 - Tak, zdarzyło się tak wiele razy; 2 - Tak, zdarzyło się tak kilka razy; 3 - Tak, zdarzyło się tak jeden raz; 4 - Nie, nigdy się tak nie zdarzyło

	1	2	3	4	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	37	39	4	16	4	1122
Płeć						
Mężczyźni	37	39	6	14	4	532
Kobiety	36	39	3	18	4	590
Wiek						
18-24 lat	27	48	10	16	0	160
25-34	37	44	4	13	2	198
35-44	31	49	3	14	2	209
45-54	42	39	1	16	2	225
55-64	40	32	3	19	6	131
65 lat i więcej	42	23	4	20	11	199
Miejsce zamieszkania						
Wieś	38	34	5	16	7	413
Miasto do 20 tys.	31	41	5	18	5	136
20 - 100 tys.	40	43	2	15	0	196
101 - 500 tys.	33	43	5	18	1	201
501 tys. i więcej mieszk.	39	44	2	13	2	177
Wykształcenie						
Podstawowe	42	28	4	17	10	306
Zasadnicze zawodowe	37	42	6	13	2	336
Średnie	36	44	3	16	1	372
Wyższe	23	48	3	26	0	107
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	16	54	4	26	0	73
Prac. umysł. niż. szczebla	40	41	1	17	1	95
Pracownicy fiz. - umysł.	36	45	4	13	2	91
Robotnicy wykwalifikowani	39	45	6	8	2	122
Robotnicy niewykwalifik.	47	33	7	12	1	65
Rolnicy	39	35	0	22	4	62
Pracujący na własny rach.	32	44	0	20	4	42
Bierni zawodowo						
Renciści	47	29	4	13	7	133
Emeryci	39	31	3	18	9	221
Uczniowie i studenci	24	50	10	16	0	83
Bezrobotni	38	39	5	17	1	87
Gospodynie domowe i inni	23	50	2	20	4	47
Pracuje w:						
sferze budżetowej	34	44	4	17	2	99
sekt. państw. publicznym	38	45	3	14	0	88
sp. właśc. pryw. i państwa	31	51	2	14	2	99
sekt. pryw. poza rolnict.	39	42	5	12	1	222
prywatnym gosp. rolnym	30	34	4	24	8	81
Dochody na jedną osobę						
Do 275 zł	44	28	5	19	5	150
276 - 399	40	45	3	9	3	138
400 - 549	34	45	4	14	3	248
550 - 799	36	35	6	21	3	169
Powyżej 799 zł	34	43	2	18	2	162
Ocena własnych war. mater.						
Złe	39	38	3	14	6	402
Średnie	36	39	5	17	3	504
Dobre	34	43	5	18	1	216
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	35	44	4	16	1	68
Raz w tygodniu	39	36	4	17	4	565
1-2 razy w miesiącu	34	47	2	12	5	159
Kilka razy w roku	34	43	6	13	5	227
W ogóle nie uczestniczy	35	35	3	24	3	101
Poglądy polityczne						
Lewica	37	43	4	13	3	314
Centrum	37	39	6	16	1	333
Prawica	33	41	3	21	2	235
Trudno powiedzieć	39	34	2	15	10	237

Tabela 3. Czy, ogólnie rzecz biorąc, używanie słów i zwrotów obcojęzycznych przeszkadza Panu(i) czy też nie? 1 - Nie, wcale mi to nie przeszkadza; 2 - Tak, przeszkadza mi, ponieważ często ich nie rozumiem; 3 - Tak, przeszkadza mi, ponieważ uważam, że często się ich nadużywa

(%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	47	22	26	5	1122
Płeć					
Mężczyźni	50	17	28	4	532
Kobiety	44	27	24	5	590
Wiek					
18-24 lat	61	13	25	1	160
25-34	61	15	24	0	198
35-44	52	22	24	2	209
45-54	36	28	30	6	225
55-64	40	30	29	1	131
65 lat i więcej	33	27	24	15	199
Miejsce zamieszkania					
Wieś	45	28	20	6	413
Miasto do 20 tys.	54	13	28	5	136
20 - 100 tys.	48	26	21	5	196
101 - 500 tys.	47	19	30	4	201
501 tys.i więcej mieszk.	44	17	38	1	177
Wykształcenie					
Podstawowe	45	27	16	12	307
Zasadnicze zawodowe	50	27	20	2	336
Średnie	45	18	34	2	372
Wyższe	50	8	41	1	107
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	49	7	43	0	73
Prac. umysł. niż. szczebla	45	11	42	2	95
Pracownicy fiz. - umysł.	56	17	27	0	91
Robotnicy wykwalifikowani	52	30	17	2	122
Robotnicy niewykwalifik.	47	22	22	9	65
Rolnicy	42	26	28	4	62
Pracujący na własny rach.	67	13	18	2	42
Bierni zawodowo					
Renciści	33	34	26	7	133
Emeryci	37	26	26	11	222
Uczniowie i studenci	65	8	23	4	83
Bezrobotni	50	29	19	2	87
Gospodynie domowe i inni	59	24	13	3	47
Pracuje w:					
sferze budżetowej	42	12	45	2	99
sekt. państw., publicznym	47	20	32	2	88
sp. właśc. prywat. i państwa	53	17	28	2	99
sekt. prywat. poza rolnictw.	59	19	20	2	222
prywatnym gosp. rolnym	44	28	22	6	81
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	51	23	20	5	150
276 - 399	49	26	22	3	138
400 - 549	41	27	28	3	248
550 - 799	48	21	25	5	170
Powyżej 799 zł	49	13	37	1	162
Ocena własnych war. mater.					
Złe	43	27	25	5	402
Średnie	47	24	24	5	504
Dobre	52	11	33	4	216
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	42	30	23	5	68
Raz w tygodniu	47	26	23	5	565
1-2 razy w miesiącu	49	21	24	6	159
Kilka razy w roku	47	16	32	5	227
W ogóle nie uczestniczy	48	16	34	2	101
Poglądy polityczne					
Lewica	45	24	29	2	314
Centrum	47	22	28	3	333
Prawica	49	18	29	4	235
Trudno powiedzieć	48	24	16	11	237

Tabela 4. W ostatnich latach coraz częściej w różnych sytuacjach można się zetknąć z wyrazami zapożyczonymi z języków obcych, przede wszystkim z języka angielskiego. Czy, Pana(i) zdaniem: 1 - upowszechnianie się wyrazów i zwrotów obcojęzycznych jest zupełnie naturalne i nie należy temu przeciwdziałać; 2 - powinno się przeciwdziałać upowszechnianiu się wyrazów i zwrotów obcojęzycznych poprzez zastępowanie ich określeniami polskimi

	(%)			
	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	28	61	11	1122
Płeć				
Mężczyźni	32	60	8	532
Kobiety	25	62	13	590
Wiek				
18-24 lat	45	49	6	160
25-34	39	52	9	198
35-44	32	62	6	209
45-54	21	69	10	225
55-64	21	66	13	131
65 lat i więcej	12	67	21	199
Miejsce zamieszkania				
Wieś	25	60	15	413
Miasto do 20 tys.	29	62	9	136
20 - 100 tys.	26	62	11	196
101 - 500 tys.	29	62	9	201
501 tys. i więcej mieszk.	35	61	4	177
Wykształcenie				
Podstawowe	19	62	19	307
Zasadnicze zawodowe	29	61	10	336
Średnie	31	63	6	372
Wyższe	41	52	7	107
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	43	56	1	73
Prac.umysł.niż.szczebła	26	64	10	95
Pracownicy fiz.-umysł.	33	57	10	91
Robotnicy wykwalifikowani	30	63	7	122
Robotnicy niewykwalifik.	26	64	10	65
Rolnicy	22	68	10	62
Pracujący na własny rach.	47	49	3	42
Bierni zawodowo				
Renciści	16	68	16	133
Emeryci	17	64	18	222
Uczniowie i studenci	43	51	6	83
Bezrobotni	34	59	7	87
Gospodynie domowe i inni	33	54	13	47
Pracuje w:				
sferze budżetowej	23	71	6	99
sekt. państw., publicznym	29	64	7	88
sp. własc. pryw. i państwa	40	51	8	99
sekt. pryw. poza rolnict.	37	55	8	222
prywatnym gosp. rolnym	23	63	14	81
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	30	58	12	150
276 - 399	26	63	11	138
400 - 549	22	67	12	248
550 - 799	28	64	8	170
Powyżej 799 zł	38	56	6	162
Ocena własnych war. mater.				
Złe	24	63	14	402
Średnie	28	63	9	504
Dobre	36	54	10	216
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	25	62	13	68
Raz w tygodniu	23	65	12	565
1-2 razy w miesiącu	33	56	11	159
Kilka razy w roku	33	57	10	227
W ogóle nie uczestniczy	38	55	7	101
Poglądy polityczne				
Lewica	29	63	8	314
Centrum	29	63	8	333
Prawica	31	60	9	235
Trudno powiedzieć	23	56	21	237